

оливерче на юнашка сватба са наети “шеесет дайковци” (в обяснителна бележка се пояснява, че това са “група музиканти”, “тъпанари със зурли” – с. 407), инструментите им са наричани в текста последователно *сурли* и *сфирьки* [Цепенков, 1998, №161]. И не на последно място – свирките в песенните текстове от Югозападна, Средна западна България и от Вардарска Македония са различни от свирките, които се срещат в песни от други райони. В песенния сборник “Народни песни от Североизточна България” например, многократно се среща *свирка*, но винаги сама – без тъпани, и винаги с епитетите “овчарска”, “тънка” или “медена”. Ясно е, че едните са зурни, а другите – овчарска свирка, дудук, от типа на аерофони, флейтови, лабиални.

В хороводна песен от с. Игралище, Санданско с баладен сюжет (мотив “смърт-сватба”) Яна е повикана от чичо си да иде на братова смърт като на сватба. На път към дома си тя се усъмнява, че има сватба, защото не може да чуе “тапане да бият / и свирки да свирят” [Кауфман, Тодоров, №999]. В хороводна песен с любовно съдържание от гр. Гоце Делчев, записана от преселница от с. Плевня, Драмско, свирнята на тъпани и свирки е знак за сватба – извеждане на невеста. Героят е отчаян, защото чува от дворите на любимата “два тъпана чукат / три са свирки свирят” и разбира, че тя се жени за друг [Кауфман, Тодоров, №1478]. В обредна сватбена песен, записана в средата на XIX в. от с. Просеник до Серес, в кулминационния момент от сватбата на героя засвирват “свирки и тъпани” [Веркович, №209]. В средата на XIX в. братя Миладинови публикуват “жалбовна песен”, в която на сватба героят идва със “свирци, тъпани по него, / три вити ора пред него” [Миладинови, №242]. От същия сборник е епическата песен за болен Дойчин, в която героят иска да бъде погребан не със сълзи, а с музика – *свирци, дабуани*, които свирят три дни и три нощи като на сватба [Миладинови, №88].

Обикновено в епическите песни зурни и тъпани, назовани *свирки* и *тупане*, се срещат в сюжет за юнашка сватба. В песен от Разложко на сватбата си Марко кани: “сто кумове, сто сватове / и дванаесе тъпаня / и две свирки гласовити”; в друг вариант свирките са две, а тъпаните – петнайсет [Романска, №174, 177]. В епическа песен от Западните покрайнини Марко започва сватбата на сина си: “Покани си Марко / китени сватове, / покани си Марко, / до девет тупана, / дванаесе свирки” [Стоин, 1959, №542]. Зурните и тъпаните бележат началото на сватбата като път и движение, те са начело на сватбената процесия, когато сватбарите тръгват за дома на булката или я водят в дома на младоженеца. В песен за Дете Голомеше, девер на Гюро Темишварин от с. Дяково, Дупнишко, началото на сватбената процесия се описва така: “Собраа се китени сватове, / па удрия три чифта тупане, / па развиа три свилна байрака, / па пойдоя китени сватове” [Романска, №377]. По сходен начин се възпява началото на епическа сватба в песен от Западните покрайнини, при което бъдещата невеста разбира, че идват да я вземат по музиката: “Поканъи си до девет тупана, / покани си дванаесе свирки. / Па пойдоя по полъе широко, / иступаа деветте тупана, / засвириа дванаесе свирки” [Стоин, 1959, №398]. Сватбената дружина на младоженеца Огнен Гърдомасен в песен от Прилеп тръгва за дома на булката така: “Ми удриле сфирьки, табуани, / ми чукнале гласи, таламбаси, / кьинисали китени сфатои / овде, онде по бели друмои” [Цепенков, 1998, №171]. В друга прилепска песен за Марко началото на сватбата е идентично: “ми чукнале сфирци, табуанци, / ми тръгнале кьитени сфатои, / и ми ошле, невеста си зеле” [Цепенков, 1998, №172]. В песен от Радомирско Марковата дружина се престорва на сватбарска, за да измами Черна Арапина: “издигаха бели фуруглици, /